

Sygn. akt II Ca 54/13

POSTANOWIENIE

Dnia 25 września 2013 r. **Sąd Okręgowy w Bydgoszczy II Wydział Cywilny Odwoławczy**

w składzie:

Przewodniczący SSO Bogumił Goraj wizyt.

Sędziowie SO Janusz Kasnowski

SO Irena Dobosiewicz (spr.)

Protokolant sekr. sądowy Tomasz Rapacewicz

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2013 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

sprawy z wniosku : **M. N. (1)**

z udziałem : **D. N. , P. N. , K. N. , W. N. i M. P.**

o uchylenie się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 18 października 2012 r. sygn. akt. II Ns 4210/11

postanawia:

oddalić apelację.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 54/13

UZASADNIENIE

M. N. (1) złożył wniosek o uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia woli o odrzuceniu spadku. W uzasadnieniu wskazał, iż o dziedziczeniu po zmarłym S. N. dowiedział się w dniu 4 października 2011 r., kiedy to otrzymał zawiadomienie z Sądu Rejonowego w Bydgoszczy o dokonaniu wpisu na jego rzecz własności części nieruchomości położonej w S.. Wskazał, że dzieci zmarłego spadek odrzuciły, więc jako wnuk wszedł w miejsce swojego ojca jako osoba dziedzicząca. Ojciec wnioskodawcy jest po rozwodzie z jego matką i nie mieszkają razem. O fakcie odrzucenia spadku matka wnioskodawcy nie została poinformowana, a w momencie wydania postanowienia Sądu o nabyciu spadku był osobą małoletnią.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy postanowieniem z dnia 18 października 2012 r. odmówił wnioskodawcy M. N. (1) zatwierdzenia niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym w dniu 24 maja 2002r. w S. S. N., ostatnio stale zamieszkałym w S. i zasądził od wnioskodawcy M. N. (1) na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Bydgoszczy kwotę 50 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd I instancji wynikało, że S. N. zmarł 24 maja 2002 r. Zgodnie z prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 7 lutego 2011 r. jego spadkobiercami na podstawie ustawy, z dobrodziejstwem inwentarza zostali wskazani wnukowie: M. N. (1), D. N., W. N. każde z nich w 1/9 części, K. N., P. N. - każda z nich w 1/6 części oraz M. P. w 1/3 części.

Ponadto Sąd wskazał, że małżeństwo rodziców M. M. (1) N. i R. S. zostało rozwiązane przez rozwód. M. N. (2) i R. S. posiadali pełnię władzy rodzicielskiej nad ich synem M., który od dzieciństwa zamieszkuje wraz z matką R. S., a która o zgonie S. N. dowiedziała się w dniu jego śmierci. M. N. (2) utrzymywał kontakty ze swoim ojcem S. N. a dziadkiem wnioskodawcy. R. S. wiedziała, gdzie S. N. zamieszkuje oraz że prowadzi działalność gospodarczą w zakresie naprawy maszyn cukierniczych. Rodzice M. N. (1) nie złożyli w Sądzie Rodzinnym i Nieletnich wniosku o wyrażenie zgody na złożenie w imieniu małoletniego oświadczenia o odrzuceniu spadku.

1

Na rozprawie w dniu 18 października 2012 r. wnioskodawca M. N. (1) złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po S. N. zmarłym 24 maja 2002 r. w S., ostatnio stale zamieszkałym w S..

Sąd stwierdził, że błędem prawnie doniosłym nie jest niezajomość przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego. Ponadto Sąd podniósł, że w momencie śmierci S. N. wnioskodawca M. N. (1) był osobą małoletnią. Pomimo, iż małżeństwo jego rodziców zostało rozwiązane przez rozwód, oboje rodzice tj. M. N. (2) i R. S. korzystali z pełni praw rodzicielskich wobec wnioskodawcy. W konsekwencji, w ocenie Sądu w ramach uprawnień wynikających z treści art. 101 § 3 krio, przysługiwało im prawo złożenia wniosku o wyrażenie zgody na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem syna M. dotyczącego złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym S. N.. Taki wniosek nie został jednak przez nich złożony.

W ocenie Sądu nie sposób uznać, iż rodzice wnioskodawcy nie wiedzieli o śmierci spadkodawcy albo też o rozpoczęciu biegu terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku- w imieniu małoletniego M. N. (1). Zgodnie z zeznaniami złożonymi przez wnioskodawcę, jego ojciec M. utrzymywał kontakty ze spadkodawcą. Matka wnioskodawcy, pomimo tego, iż takich kontaktów nie utrzymywała, wiedziała, iż spadkodawca prowadził działalność gospodarczą w zakresie naprawy maszyn cukierniczych. Zgodnie ze złożonym przez ojca wnioskodawcy w dniu 15 listopada 2002 r. w formie aktu notarialnego oświadczeniem o odrzuceniu spadku po zmarłym S. N., już od tej daty istniała możliwość wystąpienia do Sądu z wnioskiem o wyrażenie zgody na złożenie stosownego oświadczenia w imieniu M. N. (1), a następnie do złożenie ewentualnie oświadczenia w tym zakresie.

W konsekwencji, zdaniem Sądu nie może być mowy o ich błędzie w zakresie oceny zasadności złożenia wniosku o wyrażenie zgody na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem syna M. w zakresie złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym S. N.. Rodzice wnioskodawcy wiedzieli bowiem jaką działalność prowadził przed śmiercią spadkodawca, więc przy zachowaniu należytej staranności winni rozważyć podjęcie stosownych kroków prawnych celem ochrony interesu małoletniego. Inicjatywy takiej nie podjęli.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, iż brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku i odmówił wnioskodawcy M. N. (1) zatwierdzenia nie złożenia w

2

terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po S. N. zmarłym w dniu 24 maja 2002 r. w S., ostatnio stale zamieszkałym w S..

O kosztach Sąd orzekł na zasadzie art 520 § 1 kpc.

Wnioskodawca zaskarżył to postanowienie w całości wnosząc o jego zmianę poprzez zatwierdzenie złożonego przez niego po terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po S. N., ewentualnie o uchylenie przedmiotowego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że nie może ponosić odpowiedzialności za zaniedbania swoich rodziców wynikające z ich niewiedzy lub niefrasobliwości. Nie jest go stać na poniesienie przypadającego na niego udziału w opłacie z tytułu podatku od nieruchomości, której stał się współwłaścicielem na skutek dziedziczenia. Obecnie uczy się w technikum i nie uzyskuje dochodów pozwalających mu na spłatę długów odziedziczonych po dziadku.

W piśmie z dnia 20 sierpnia 2013r., stanowiącym uzupełnienie apelacji wnioskodawcy, jego pełnomocnik zarzuciła poczynienie ustaleń faktycznych sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, iż w stosunku do wnioskodawcy upłynął termin do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku. Zarzuciła również nierozważenie istoty sprawy poprzez niewłaściwą wykładnię oświadczenia wnioskodawcy zawartego w piśmie z dnia 14 grudnia 2011 r. i zakwalifikowania go jako wniosku o uchylenie się od skutków oświadczenia woli niezłożonego w terminie.

W związku z tym zwróciła się o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu skarżąca podniosła, że w toku postępowania w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku wnioskodawca nie był należycie reprezentowany, a o tytule powołania do spadku dowiedział się dopiero otrzymawszy zawiadomienie z Sądu o dokonaniu wpisu własności części nieruchomości na jego rzecz. Podkreśliła, że M. N. (1) mieszkał na stałe ze swoją matką, a nie z synem spadkodawcy, M. N. (2). Zaznaczyła, że Sąd I instancji jakkolwiek został powiadomiony o tym fakcie, to jednak całą korespondencję w sprawie przesyłał na adres ojca wnioskodawcy, traktując go jako przedstawiciela ustawowego dziecka. Podkreślił, że jego ojciec, który odrzucił spadek, nie mógł go reprezentować w postępowaniu sądowym. Skarżący zaznaczył również, że w tej sprawie nie zachodziły podstawy do złożenia wniosku o uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia woli w terminie, ale do zmiany prawomocnego orzeczenia w trybie art. 679 § 1 kpc .

3

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie jest zasadna.

Sąd I instancji słusznie odmówił M. N. (1) zatwierdzenia niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym w dniu 24 maja 2002 r. S. N.. Należy podzielić stanowisko, że co do wnioskodawcy nie zaszła żadna z przewidzianych art. 1019 § 1 kc przesłanek uchylenia się od skutków złożonego oświadczenia woli o przyjęciu lub odrzuceniu spadku albo jego niezłożenia.

Zgodzić się należy z Sądem, że w przedmiotowej sprawie nie sposób powołać się na błąd co do treści czynności prawnej. Pamiętać bowiem należy, że podstawę uchylenia może stanowić tzw. błąd prawnie doniosły. Nieznajomość przedmiotu spadku, gdy spadkobierca nie dołoży należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu spadku takim błędem nie jest.

Jak trafnie zauważył Sąd Rejonowy rodzice wnioskodawcy wiedzieli o otwarciu spadku po zmarłym S. N., nadto ojciec skarżącego miał świadomość, że w związku z tym, iż sam odrzucił spadek po swoim ojcu, to w jego miejsce powołanym do dziedziczenia został syn M. N. (1). Wskazać trzeba, że zgodnie z art. 98 § 1 zd. 2 krio jeżeli dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawowy dziecka. Wynika z tego, że skarżący nie miał racji podnosząc w apelacji, że nie mógł być należycie reprezentowany w postępowaniu w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po swoim dziadku, gdyż jego matka z którą na stałe mieszkał, nie została powiadomiona o toczącym się postępowaniu. Podkreślić

należy, że dla uznania, że istniały warunki do prawidłowej reprezentacji małoletniego wystarczające jest, że jeden z jego przedstawicieli ustawowych reprezentował go w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku. Zauważyć należy, że okolicznością nie budzącą wątpliwości było wobec treści wyroku orzekającego rozwód, że władza rodzicielska nad M. N. (1) przysługiwała obojgu jego rodzicom.

Również nie można zaaprobować zarzutu, że skarżący nie mógł być w należyty sposób reprezentowany w tamtym postępowaniu przez swojego ojca, gdyż w tym zakresie występował pomiędzy nimi konflikt interesów. Jest to okoliczność bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Podkreślić trzeba bowiem że małoletni wówczas wnioskodawca odziedziczył spadek po zmarłym S. N. z dobrodziejstwem inwentarza /art. 1015 par.2 k.c./. Oznacza to, że w takim przypadku zgoda sądu opiekuńczego nie jest

4

wymagana /por. J Pietrzykowski Komentarz Kodeks cywilny 1972r. tom 3/. Zgoda potrzebna byłaby przy przyjęciu bądź odrzuceniu spadku.

Gdyby jednak była wola odrzucenia spadku przez małoletniego wówczas wnioskodawcę, to skarżący nie dostrzega, że termin do złożenia przez rodziców małoletniego dziecka oświadczenia o odrzuceniu spadku, przewidziany w art. 1015§1 k.c. jest terminem zawitym. Jego upływ zaś powoduje utratę uprawnienia do skutecznego złożenia oświadczenia

odrzuceniu spadku. Z art. 1015§1 k.c. wynika jednoznacznie, że rodzice powinni w imieniu małoletniego złożyć oświadczenie o odrzuceniu przez niego spadku przed upływem sześciu miesięcy, od dowiedzenia się przez nich o tytule powołania go do spadku.

A w przedmiotowej sprawie terminowi temu uchybili.

Tym samym jako chybiony należy także ocenić postawiony przez skarżącego zarzut, że jego wniosek powinien zostać potraktowany przez Sąd Rejonowy jako żądanie zmiany prawomocnego postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku w trybie art. 679 §

1 kpc z jednoczesnym złożeniem oświadczenia o odrzuceniu spadku. Zauważyć trzeba, że zgodnie ze wspomnianym przepisem dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku. Jednakże ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość. Przyjąć należy, że M. N. (1) uczestnikiem postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym w Bydgoszczy w sprawie II Ns 1347/09 i był tam reprezentowany prawidłowo przez swojego ojca będącego jego przedstawicielem ustawowym.

Istotnym jest, że na podstawie wspomnianego postanowienia z dnia 7 lutego 2011 r. skarżący jak i pozostali spadkobiercy nabyli spadek po S. N. z dobrodziejstwem inwentarza, co oznacza że będą ponosić odpowiedzialność za długi swojego dziadka wyłącznie do wartości stanu czynnego pozostałego po nim spadku.

Wobec powyższego należy uznać, że nie istniały podstawy do zatwierdzenia niezłożenia przez M. N. (1) w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym w dniu 24 maja 2002 r. S. N.. W konsekwencji Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc oddalił apelację jako niezasadną.